

heden, at det har kunnet være Tvivl underkastet, hvor den enes Ideer og Initiativ horte op og den andens begyndte. Han er den, der først af Basedows ofte ret uklare Ideer har skabt en brugelig Skolepraksis, og det skyldes ham, at Filantropinet i Dessau overhovedet bestod så længe som det gjorde. At se og høre ham undervise var for det attende Aarhundredes Mennesker en Aabenbaring af noget helt nyt, som de længtes efter, men som ingen forud havde været i Stand at bringe ind i Skolestuen.

Campe og Trapp var begge en Tid knyttet til Filantropinet i Dessau, men det er ikke som Lærere dér, de i særlig Grad har vundet sig et Navn, men som de filantropinistiske Ideers Penneførere og teoretiske Bygmestre. Og endelig er der Salzmann, den ædle og elskelige Børneven, på en vis Måde Repræsentanten for det, der er det attende Aarhundredes pædagogiske Gennembruds inderste Nerve: den store Sindelagsændring over for Barnet.

Gennem Forfatterens grundige og velskrevne Redegørelse stifter vi Bekendtskab med disse fem Mænd, får på anskuelig og rammende Måde deres Betydning og Særpræg understreget og står således rustet til at modtage den Fortsættelse, som Indledningen lover. Det er et i høj Grad fortjenstfuldt Arbejde, der her foreligger; vi har på dansk alt for få Udredninger af denne Art og med denne Lødighed.

H. P. Langkilde.

Under Titlen *Memorias de los acontecimientos en el Ejército de Dinamarca desde los primeros rumores de la Abdicación de la Corona de España y Congreso de Bayona, hasta la salida de las tropas Españolas del Reyno por Ambrosio de la Quadra* har Ignacio Bauer, corresponderende Medlem af Academia de la Historia i Madrid, 1932 udgivet et lille Skrift (Compañía Ibero-Americana de Publicaciones, Madrid-Barcelona-Buenos Aires, 91 Sider), som indeholder den i December 1808 af en Deltager i Expeditionen til Danmark affattede Beretning om denne, som Titlen lyder, »fra de første Rygter om den spanske Konges Abdication og Congressen i Bayonne indtil de spanske Troppers Udgang af Riget« [d. e. Danmark]. Beretningen har ikke før været trykt, men er benyttet af forskellige spanske Forskere, især Arceche. En kort Indledning gør Rede for, hvordan der har været taget fejl af Manuscriptet til denne Beretning og det til en anden om samme Emne af la Quadra. Haandskriftet (i Kvart, 62 Sider) omtales i Katalog over Krigsarkivet i Madrid (1900), men hvor det opbevares, meddeler Udgiveren mærkelig nok ikke. Sandsynligvis findes det i hans eget »Arkiv«, som nævnes flere Gange i en tilføjet Liste over hans

Skrifter. Selve Beretningen er smukt og, som det synes, omhyggelig trykt, og de mærkelige danske Navneformer respekteret. Efter Texten følger en Tavle med Statistik over de spanske Tropper, deres Officerer, Kvinder og Børn, nogle Sider Documenter — hvor Textens Asfel er forbedret til Ahlefeld Laurisg (!) — og en Litteraturfortegnelse, der er ret fuldstændig ogsaa for de danske Værkers Vedkommende. *Hans Aage Paludan.*

I 1923 udgav Dr. Harry Schmidt, Kiel, og Museumsdirektor W. Dammann, Flensburg, et Festskrift til Pastor Johannes Biernatzki, Hamborg, der sammen med Richard Haupt har gjort et grundlæggende Arbejde i slesvigholstensk Kunsthistorie. Antallet af Bidragydere til Festskriftet var saa stort, at de to Udgivere derved tilskyndedes til at grunde et nyt Tidsskrift »*Nordelbingen*«, hvoraf Festskriftet udgjorde første Bind.

Medens »*Zeitschrift der Gesellschaft für schleswig-holsteinische Geschichte*« væsentlig sysselsætter sig med den politiske Historie og »*Archiv für schleswig-holsteinische Kirchengeschichte*« med kirkehistoriske Emner, vil »*Nordelbingen*« tjene Hjemstavnsforskningen i videste Forstand. Derved er det i Pagt med den Bevægelse, der især efter Krigen har gjort sig saa stærkt gældende ogsaa i Slesvig-Holsten og som tilsigter en større Fordybelse i Hjemstavnsens Kultur og Historie, hvorfra Styrke skal hentes til Genopbyggelse af det, Krigen brød ned. Denne Bevægelse har affødt de mange »*Heimatbücher*«, og dens værdifuldeste Resultat er v. Hedemann Heespens Værk »*Die Herzogtümer Schleswig-Holstein und die Neuzeit*«. Paa denne Linie ligger »*Nordelbingen*«.

Men Tidsskriftet har et videre Sigte. Thi ved Siden af at klarlægge Kultur- og Aandsstrømninger i de tyske Provinser nord for Elben, vil det i Erkendelse af Slesvigs og Holstens Stilling som Grænselande mellem Tyskland og Norden følge disse Strømninger ogsaa uden for Hjemlandets Grænser. Dr. Harry Schmidt staar de holstenske Kredse nær, der har gjort sig til Talsmænd for tysk-nordisk Forstaaelse, og som i videnskabelig Henseende har et Midtpunkt i »*Baltisch-historische Forschungsinstitut*« i Kiel. At vise Kultursammenhængen indenfor det baltiske Kystomraade er derfor den anden af »*Nordelbingens*« Opgaver, og saaledes arbejder det parallelt med »*Deutsch-nordische Zeitschrift*«, som Professor Scheel udgav 1927—29.

For at Tidsskriftet kan løse sin Opgave, maa det ikke blot hente Stof fra mange Forskningsomraader, men dets Artikler maa ogsaa være let tilgængelige. Afhandlingerne, der gennem-